

Останнім часом значно зріс інтерес громадськості до достеменної історії України та її регіонів, до наукового вивчення пам'яток української культури, що позитивно позначилося на кількості та якості краєзнавчих видань і стало поштовхом для подальшого розвитку бібліотечного краєзнавства.

Харківська державна науково бібліотека ім. В. Г. Короленка, яка є універсальним науковим закладом, має давній досвід краєзнавчої роботи, популяризації надбань національної культури у взаємодії з установами цього профілю. Краєзнавство завжди залишалося одним із провідних напрямів діяльності. Його очолює відділ україніки. Особливо ця діяльність активізувалася у 60-70-і роки ХХ сторіччя, коли було прийнято постанову уряду УРСР про написання багатомісної історії міст і сіл України.

У підготовці харківського тому (він був виданий вперше у 1967 р. і перевиданий 1976 р.) ХДНБ надавала значної допомоги укладачам. Було здійснено великий обсяг роботи з виявлення документальних джерел. Розкрито зміст багатьох місцевих періодичних видань, на сторінках яких містяться відомості про історію, культуру населених пунктів краю, про уродженців Слобожанщини. Були обстежені фонди найбільших бібліотек міста - ЦНБ ХНУ ім. В.Н. Каразіна, ОУНБ, ХДНМБ та обласного архіву. Значно збагатився у ці роки довідково-бібліографічний апарат, особливо краєзнавчий каталог "Харківщина". У ньому було відкрито допоміжні підрозділи з історії міст і сіл Харківської області. Наслідком пошукової роботи стало укладення науково-допоміжного покажчика "Харківщина. Історія міст і сіл" (1964 р.) Зараз розпочато роботу по підготовці другого видання цього покажчика.

Комплектування краєзнавчого фонду завжди залишалося одним з пріоритетних завдань бібліотеки. У ньому зосереджено понад 60 тис. примірників книг, пов'язаних з нашим краєм. Вагомим доповненням до нього є багатюща колекція місцевої періодики. Все це активно використовується читачами.

ХДНБ має необхідну базу для широкої популяризації краєзнавства, національної культури. Арсенал засобів, що використовуються з цією метою, різноманітний. Творчі зв'язки з культурними та науковими установами, з місцевими видавництвами дають змогу впливати на видавничу політику міста, вносити пропозиції про перевидання деяких книжок з історії краю, брати участь у загальноміських заходах.

Широко використовуються у популяризації матеріалів про Україну, Слобожанщину і нетрадиційні заходи. Це виставки виробів народних умільців та живописних полотен -художників-аматорів. Серед них постійно діюча виставка продукції Будянського фаянсового заводу, фотовиставка "Архітектура Харкова" та ін. Щорічно читачі бібліотеки можуть помилуватися чудовими експонатами з виставки писанок — це роботи членів клубу писанкарів, що діє при відділі україніки. Він об'єднує багатьох творчих осіб, які володіють або прагнуть удосконалити старовинне народне мистецтво - Слобожанський розпис яєць. Діяльність клубу спонукала відділ до формування колекції книг з історії і технології народного промислу,

3 травня 1978 р. у ХДНБ при відділі краєзнавчої роботи (зараз відділ україніки) був заснований клуб краєзнавців, головним завданням якого стали наукові дослідження про край, популяризація матеріалів про його історію. Члени клубу - науковці, фахівці, студенти, різні за віком та родом діяльності, але їх об'єднує любов до Слобожанщини. У цьому році клуб відсвяткував своє 25-річчя. Протягом цього часу відбулося 300 краєзнавчих читань, презентації нових видань про край, тематичні вечори та спільні походи у музеї, на виставки, поїздки пам'ятними містами Слобожанщини. Більшість членів клубу є активними членами Всеукраїнської спілки краєзнавців та авторами багатьох книг та публікацій з історії Слобожанщини. Діяльність клубу висвітлювалася на сторінках часописів, місцевих газет. їй присвячені 2 випуски посібника "Сто краєзнавчих читань" (1988 р., 1997 р.). Зараз бібліотека готує до друку 3-й випуск читань.

Ведучи мову про розвиток національної культури, про роль християнської релігії у її розвитку хотілося б відзначити перспективне, на наш погляд, співробітництво з Харківською єпархією, У ХДНБ влаштовуються вечори духовної музики, краєзнавчі читання, де розглядаються на засіданнях питання, пов'язані з історією релігії, проводяться перегляди духовної літератури, у результаті чого фонд бібліотеки поповнюється виданнями Української Православної церкви. З нагоди 200-річчя заснування Харківської єпархії ХДНБ провела наукове дослідження з метою виявлення матеріалів про її діяльність, про церкви та монастирі краю, про духовне життя мешканців Харківщини, про пастирів Харківської єпархії. Результатом цього дослідження став науково-допоміжний покажчик "Історія Харківської єпархії: (До 200-річчя заснування)" (1999 р.) Це один із перших посібників з цієї теми, підготов-

лений бібліотекою (він нагороджений муніципальною премією). Плідно працює ХДНБ, її фахівці в редколегії оновленого журналу "Віра і розум", який видає Харківська єпархія.

Зростання інтересу до історії краю підтверджується активізацією довідково-інформаційного обслуговування читачів не лише з України, але й з-за кордону. Про це свідчать запити, присвячені нашій країні, Слобожанщині, які надходять з Франції та Канади, Росії та США, Болгарії та Польщі, Бельгії та Австралії.

В останні роки в бібліотеці сформувалася система бібліографічних покажчиків з краєзнавства - універсальні, галузеві та тематичні. Високу оцінку науковців одержав покажчик "Історія Слобідської України" (1994 р.). Він містить відомості про значний масив документів про Слобожанщину, виданих у різні часи.

Велику допомогу надають науковцям та фахівцям покажчики змісту періодичних видань. Відділом україніки підготовлені покажчики журналів "Прапор", "Пламя", газет "Харьковские губернские ведомости" (6 випусків), розпочато роботу з розкриттям змісту газети "Южный край" (1880-1918 рр.).

Низка бібліографічних посібників з серії "Повернені імена" знайомить читачів з репресованими письменниками і діячами культури - М. Хвильовим, В. Чечвянським, М. Йогансенем, І. Падалкою, М. Кулішем, В. Винниченком, О. Досвітнім та іншими.

Посібником "Краєзнавець Микола Олександревич Корж" (1999 р.) ХДНБ розпочала нову серію бібліографічних покажчиків "Краєзнавці Слобожанщини". У цій серії також вийшли друком "Олександр Юрійович Лейбфрейд", "Тетяна Григорівна Шерстюк", "Галина Миколаївна Каширіна". Видання присвячені почесним членам

Всеукраїнської спілки краєзнавців, які проводять багату пошукову роботу з історії Слобожанщини, Відгуки фахівців у місцевій пресі про значимість бібліографічних покажчиків, підготовлених ХДНБ, свідчать про вірність обраного шляху з розкриття та популяризації українознавчого та краєзнавчого фондів ХДНБ.

Наукову діяльність відділу україніки підпорядковано статуту регіонального центру бібліотечного краєзнавства. Протягом останніх років відділ не тільки брав участь у наукових заходах, але й був безпосередньо причетним до підготовки та проведення Всеукраїнської краєзнавчої конференції, присвяченої 70-річчю Українського комітету краєзнавства (1995 р.) VIII Всеукраїнської наукової конференції "Історичне краєзнавство і культура" (1997 р.), науково-практичних конференцій "Слово о полку Ігоревім" (2000 р.) та "Бібліотечне краєзнавство як складова частина регіональної культурної політики" (2000 р.) Фахівці відділу україніки виступають з повідомленнями з питань бібліотечного краєзнавства на загальноміських конференціях, Статті та рецензії працівників відділу друкуються в спеціальній пресі (журнали "Бібліотечний вісник", "Вісник Книжкової палати", "Бібліотека"), у наукових збірниках ХДНБ та на сторінках харківських періодичних видань просвітницького характеру. Працівники відділу україніки беруть активну участь у роботі редколегій серії "Харківський біографічний словник", журналу "Віра і розум", окремих збірок, що видаються у нашому місті, За значний внесок у розвиток українського краєзнавства відділу україніки ХДНБ у 1993 році було вручено диплом Лауреата республіканської премії ім. Дмитра Яворницького, і колектив відділу по праву пишається цією відзнакою.